

Väyläviraston menettely kasvillisuuden poistamisessa rautatien suoja-alueelta

KANTELU

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 19.6.2023 osoittamassaan kantelussa ja myöhemmin lähettämässään lisäkirjoituksessa Väyläviraston menettelyä kasvillisuuden poistamisessa rautatien suoja-alueelta. Kantelun mukaan ilmoitus asiasta annettiin vain kiinteistön toiselle omistajalle ja hänellekin väärään osoitteeseen, minkä lisäksi vastausaikaa ilmoitukseen oli niukasti. Lisäksi kantelija arvostelee muun ohella sitä, että suoja-alueelta poistetusta tukkipuusta maksettiin hänen näkemyksensä mukaan alihintaa, eikä asiaan ollut oikeutta hakea muutosta. Kantelussa todetaan lisäksi muun muassa, että rautatien suoja-alueella metsää omistavat metsänomistajat ovat muihin metsänomistajiin nähden eriarvoisessa asemassa.

SELVITYS

Väylävirasto on 30.11.2023 antanut siltä pyytämäni selvityksen.

VASTINE

Kantelija ei ole käyttänyt hänelle varattua mahdollisuutta vastineen antamiseen.

RATKAISU

Asiaa koskevat säännökset

Ratalain (110/2007) 37 §:ssä säädetään rautatien suoja-alueesta. Pykälän 1 momentin mukaan suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan raiteen tai, jos raiteita on useampia, uloimman raiteen keskilinjasta, jollei suoja-aluetta ratasuunnitelmassa erityisestä syystä supisteta tai laajenneta enintään 50 metriksi. Pykälän 2 momentin mukaan Väylävirastolla on tie- tai rautatieliikenteen turvallisuuden sitä vaatiessa oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta tai rajoittaa kasvillisuuden korkeutta. Suoja-alueella ei saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle taikka haittaa radanpidolle.

Ratalain 42 §:ssä säädetään, että ennen kuin Väylävirasto ryhtyy poistamaan 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua kasvillisuutta, siitä tulee ilmoittaa asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka kuuluttaa siitä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä.

Suoja-alueen rajoituksista rakentamiselle ja muille toimenpiteille aiheutuvien vahinkojen ja haittojen korvaamisesta säädetään ratalain 61 §:n 1 momentissa, jonka mukaan rataverkon haltija on velvollinen korvaamaan vahingon tai haitan, jos kiinteistön käyttämiselle aiheutuu vahinkoa tai merkittävää haittaa siitä, että omistajan oikeutta rajoitetaan lain 37–39 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Omaisuuksien poistamiseen liittyvästä korvausvastuusta säädetään ratalain 61 §:n 2 momentissa, jonka mukaan kiinteistön omistajalla on oikeus saada rataverkon haltijalta korvaus vahingostaan, joka aiheutuu omaisuuden poistamisesta suoja- tai näkemäalueelta.

Hallintolain (434/2003) 7 §:ssä säädetään viranomaisen palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta. Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta. Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Väyläviraston selvitys

Väylävirasto toimii hallinnassaan olevan valtion omistaman rataverkon haltijana ja radanpitäjänä. Sillä on tie- tai rautatieliikenteen turvallisuuden sitä vaatiessa oikeus poistaa rautatien suoja-alueelta kasvillisuutta tai rajoittaa kasvillisuuden korkeutta. Rautatien suoja-alue on rautatiealueen ulkopuolista aluetta, joka tarvitaan edistämään radan turvallista käyttöä. Suoja-alue ei lunasteta rautatiealueeksi, vaan se on kiinteistönomistajan omistuksessa ja hallinnassa. Rautatien suoja-alueella on kuitenkin oikeusvaikutuksena voimassa suoraan ratalain nojalla maankäyttörajoituksia.

Väylävirasto ilmoittaa kasvillisuuden poistamisesta selvityksensä mukaan pääsääntöisesti kirjeitse. Yhteisomistustilanteissa puuston poistamisesta ilmoitetaan kaikille kiinteistön omistajille. Omistus- ja yhteystiedot haetaan lähtökohtaisesti ja pääsääntöisesti kiinteistötietojärjestelmästä. Mikäli tietoja ei sieltä löydy, voidaan apuna käyttää myös muita lähteitä. Väylävirastolla ei ole pääsyä esimerkiksi väestötietojärjestelmän osoitetietoihin.

Ratalaissa ei säädetä siitä, kuinka paljon ennen kasvillisuuden poistamisen aloittamista ilmoitus tai kuulutus kasvillisuuden poistosta tulee tehdä. Väyläviraston ohjeistuksen mukaan ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen puuston poistotoimenpiteisiin ryhtymistä. Kiinteistön omistajilla tulee olla riittävästi aikaa tutustua asiaan ja punnita eri vaihtoehtoja.

Väylävirasto toteaa, että kasvillisuuden poistamisesta olisi kantelussa tarkoitettussa tapauksessa tullut ilmoittaa kummallekin kiinteistön omistajalle. Ilmoitus kasvillisuuden poistamisesta on kuitenkin mennyt vain toiselle kiinteistön omistajalle, eikä kantelija ole saanut ilmoitusta.

Väylävirasto on tarjonnut kantelussa kyseessä ollessa riskipuiden poistohankkeessa kiinteistön omistajille mahdollisuutta osallistua puuston yhteismyyntiin. Puuston poistourakka, johon on sisältynyt korvattava puusto, on kilpailutettu ja puustosta maksettu hinta perustuu tämän urakan hintoihin. Mikäli esimerkiksi yhteismyynnissä tarjottava hinta ei tyydytä kiinteistön omistajaa, hän voi vaihtoehtoisesti myydä puuston itse tai pitää sen itsellään. Väylävirasto toteaa, että kantelussa tarkoitettu tila ei ole osallistunut poistetun riskipuuston yhteismyyntiin, vaan poistettu puusto on jäänyt kiinteistön omistajille itselleen.

Väylävirasto toteaa selvityksessään, että suoja-alueen puuston poistamisen osalta korvattavaksi voivat tulla puuston poistamisesta suoja-alueella aiheutuvat vahingot. Puuston ennenaikaisesta hakkuusta voi syntyä metsänomistajalle korvattavaa taloudellista tappiota. Korvaamisesta pyritään esisijaisesti sopimaan.

Väyläviraston selvityksen mukaan kantelija on 3.12.2021 päivätyssä viestissään viitannut tilalla olevan suoja-alueen puuston poistoon ja tiedustellut, kenen kanssa neuvotellaan ja sovitaan

korvauksista, jotka koskevat muuta haittaa ja vahinkoa. Hän on pyytänyt nimeä ja yhteystietoa tai sitä, että häneen ollaan yhteydessä. Väyläviraston selvityksen mukaan tähän viestiin ei ole vastattu. Väylävirasto on ilmoittanut kantelijalle 30.11.2023, eli samana päivänä kuin se on antanut minulle asiasta selvityksensä, että mahdollinen korvausvaatimus tulee toimittaa Väyläviraston kirjaamoon.

Arviointi ja toimenpiteet

Ratalain 42 §:n mukaan Väyläviraston olisi tullut ilmoittaa kiinteistön omistajalle rautatien suoja-alueella olevan kasvillisuuden poistamisesta hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä.

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Lain 8 §:n mukaan viranomaisen vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin, ja lain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Väylävirasto ei ole selvityksensä mukaan lähettänyt kantelijalle ilmoitusta kasvillisuuden poistamisesta rautatien suoja-alueelta ratalaissa edellytetyllä tavalla. Väylävirasto ei ollut myöskään vastannut kantelijan sille 3.12.2021 lähettämään tiedusteluun.

Kiinnitän kerrotun vuoksi Väyläviraston huomiota ratalaissa säädettyyn velvollisuuteen ilmoittaa kiinteistön omistajalle rautatien suoja-alueella olevan kasvillisuuden poistamisesta hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ja vastata asiointia koskeviin tiedusteluihin ilman aiheutonta viivytystä.

Asia ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama